

DEDE KORKUT Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, yılda iki sayı (yaz ve kış) olarak yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

■ **Editör**

Yrd. Doç. Dr. Nuh DOĞAN

■ **Yayın Koordinatörü**

Yrd. Doç. Dr. Muhammet KUZUBAŞ

■ **Yayın Kurulu**

Prof. Dr. ALİ ÇELİK
Prof. Dr. Alim GÜR
Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN
Doç. Dr. Eyüp BACANLI
Yrd. Doç. Dr. Yakup POYRAZ
Yrd. Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

■ **Hakem ve Danışma Kurulu**

Prof. Dr. Abdurrazık REFIYEV
Prof. Dr. Adnan İNCE
Prof. Dr. Ahmet NAHMEDOV
Prof. Dr. Gayratcan OSMAN
Prof. Dr. İslam ZHEMENEY
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN
Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN
Doç. Dr. Fatih USLUER
Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN
Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Doç. Dr. Mustafa KIRCI
Doç. Dr. Yavuz BAYRAM
Yrd. Doç. Dr. Ayhan TERGİP
Yrd. Doç. Dr. Ersin TERES
Yrd. Doç. Dr. Hasan AKTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ
Yrd. Doç. Dr. Nail GÜNEY
Yrd. Doç. Dr. Salih DEMİRBİLEK
Yrd. Doç. Dr. Şahin BARANOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Yakup POYRAZ
Yrd. Doç. Dr. Yunus KAPLAN
Yrd. Doç. Dr. Yusuf Ziya SÜMBÜLLÜ

İÇİNDEKİLER

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi 'Devrimciler' ile 'Yüz: 1981' Romanlarından Hareketle 12 Eylül Döneminde Yaşanan Devlet Güdümlü Baskı ve Şiddet Sorunsalı	5-22
Ahmet ALVER	
Memlûk Dönemi Türkçe Sözlüklerinin Yapısı	23-40
Sami BASKIN	
Dinî Şahsiyetler Etrafında Anlatılan Efsanelerin Birleştirilmesi Üzerine	41-53
Ahmet DAĞLI	
Sezai Karakoç'un "Masal" Adlı Şiirine Göstergibilimsel Bir Yaklaşım	54-75
Zehra ERGEÇ	
Rasim Özdenören'in "Çok Sesli Bir Ölümler" Adlı Hikâyesine Edebiyat Sosyolojisi Açısından Bir Yaklaşım	76-94
Yılmaz IRMAK	
Oltu-Aşağı Çamlı (Terpink) Köyünde Bir Ekonomik Dayanışma Modeli: Süt Alma / Hâb	95-101
Davut KAPLAN	
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi	102-125
Filiz METE	
Güzide Taranoğlu'nun Hayatı, Sanatı ve Eserleri	126-148
Salih OKUMUŞ-Sabit BAYRAM	
Tanzimat Hikâye Ve Romanlarında Mekân Unsuru Olarak Deniz	149-166
Salih OKUMUŞ*-Beste Semîha BAĞÇECİ	
Çağdaş Türkmen Çocuk Edebiyatının Kaynakları	167-178
Hıfzı TOZ	
İnternet Ortamında Şekillenen Söyleşi Dili Üzerine Toplum Dil Bilimsel Bir İnceleme	179-188
Mehmed Fatih YILMAZ	

KİTAP TANITIMI

Gülpınar Dergisinde Edebi Portreler	189-191
Beste Semîha BAĞÇECİ	
Tanzimat Hikâye ve Romanlarında İstanbul Esnafları	192-195
Sabit BAYRAM	
Sivri Dilli Rüzgâr	196-206
Salih OKUMUŞ - Duygu GÜNER	
Kır Kıyısında Erkete Acılar	207-214
Salih OKUMUŞ - HANİFE ÇİÇEKLİ	

GÜZİDE TARANOĞU'NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ
THE LIFE, ART AND WRITINGS OF THE GUZIDE GULPINAR
TARANOGLU

Salih OKUMUŞ*

Sabit BAYRAM**

Özet

Güzide Taranoğlu, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının önemli kadın temsilcilerindendir. Çağdaş şiirle halk şiirini birleştirerek Milli Edebiyat anlayışını ön plana çıkaran Taranoğlu, Gülpınar dergisini 30 yıl aralıksız yayımlayarak ismi duyulmamış çok sayıda şair ve yazarın tanınmasını sağlar. Genellikle aşk, özlem, zaman, ölüm gibi temaları işler. Ancak sosyal mevzulara da eğilir. Açık, sade ve anlaşılır bir dil kullanan şairin, dili halk diline yaklaşır.

Anahtar Sözcükler: Güzide Taranoğlu, Gülpınar, Şiir, Milli Edebiyat.

Abstract

Güzide Taranoğlu is the one of the important women poet in Cumhuriyet Period. She combines contemporary poem and folk poem According to her, National Literature is important. She had been published Gülpınar magazines aproximately 30 years without any break. That magazine familiriazed many young poets and writers. She does work generally about themes of love, miss, death, time. Hers literary language are simply and bare. She used folk language.

Keywords: Güzide Taranoğlu, Gulpınar, Poet, National Literary.

Giriş

Şiirimizde Tanzimat'la başlayan yenileşme arayışları, asıl meyvelerini Cumhuriyet Dönemi'yle verir. Bu dönemde, birçok edebi topluluk da ortaya çıkar. Bu topluluklar sayesinde, çağdaş Türk şiirinin, özgün metinleri ortaya konur. Cumhuriyet'in ilanıyla hemen her alanda büyük yenilikler meydana gelir. Doğal olarak dil ve edebiyatta da büyük değişimler yaşanır. Şinasi ile başlayan dilde sadeleşme hareketi, Genç

* Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

** Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

Kalemlerle kökleşmeye başlar, bu yıllarda ise zirveye ulaşır. Milli edebiyat anlayışı, şiire hâkim olur. Sade dille, hece vezniyle şiir yazma çabaları, karşılığını I.Dünya Savaşı yıllarında bulur. Aruzla şiir yazan çok sayıda şair, bu dönemde şekil yönünden heceye döner. Halkın konuştuğu dil, edebiyat dili haline gelir. (Emiroğlu, 2003:84) Yıllarca süren savaşlar, buna bağlı olarak gelişen vatan, kahramanlık ve gurbet duygusu milli edebiyat şiirinin ana temalarını oluşturur. (Özcan, 2001:70) "Yeni Lisan" makalesinde yer alan dilde sadeleşme çabaları ve milli edebiyat şiiri Cumhuriyet'in ilk çeyreğinde devam eder. Hece vezni, halk şiirinin vezni olmaktan kurtulup tüm Türk şiirini kaplar. (Özcan, 2001:72) 1940'lara kadar da egemenliğini sürdürür. 1940'tan sonra Garipçiler ve sosyalist gerçekçilerle bu anlayış zayıflar.(Emiroğlu, 2003:90)

1940'lı yılların ilk yarısında, Garip (I. Yeni) akımının etkileri görülür. Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Orhan Seyfi Orhon'un öncüsü olduğu bu hareketin, birçok edebiyat tarihçisi ve eleştirmeni tarafından, modern şiirin kuruluşuna büyük katkıları olduğu kabul edilir. (Geçgel, 2000:41) Geleneği temelinden değiştirme hedefinde olan Garipçiler, kendilerinden önceki tüm şiir anlayışlarına tepki olarak ortaya çıkarlar. Güzide Taranoğlu da, Garipçilerin var olan değerleri reddedip yeni bir şiir anlayışı getirme fikrine sıcak bakmaz. Şair, milli değerlerin korunması taraftarıdır. Yapının tamamen değiştirilmesine karşıdır. Şair, Garipçilerin geleneğe karşı olmaları ve var olan yapıyı reddetmeleri hususunda bu hareketin karşısında dursa da, serbest tarzda şiir yazma prensiplerinden etkilenir. Taranoğlu, bazı şiirlerinde sadece şekil yönünden değil, içerik açısından da Garipçilerin etkisi altındadır.

1950 sonrası Türk şiirinin önemli figürlerinden biri de kuşkusuz *Hisar* grubudur. Hışarcılar, yabancı taklitçiliğine karşı milli bir sanatı, hür düşünceyi ve yaşayan Türkçeyi kullanmayı arzularlar. (Çalışkan,2010.172) Geçmişin mirasını yadsımadan geçmişle gelecek arasında bir köprü kurma amacındadırlar. (Kolcu, 2008:47) Güzide Taranoğlu'nun edebiyat ve şiir hakkındaki görüşlerine, şiirlerinin içeriğine ve biçim özelliklerine bakıldığında, Hışarcıların çizgisinde olduğu görülür. Bu nedenle, 1950 sonrasının edebi hareketleri arasında onu en çok etkileyen Hışarcılar olduğu söylenebilir. Aynı eksende hareket etseler de, mekânları farklıdır. Şair, bu grubun görüşlerini savunur, ancak onlarla birlikte hareket etmez. Çünkü Taranoğlu da, bir dergi sahibidir. Kendi ekolünü oluşturmaya çalışır.

I.Yeniye ilk karşı çıkanlardan biri Attila İlhan ve Maviciler olur. Bu tavırlarıyla, II.Yeni'nin öncüleri olarak değerlendirilirler. Fakat İlhan, II.Yeni'nin yozlaştığını savunarak bunu kabul etmez.(Enginün, 2010:110) Mavicilere göre sanatçılar, bağlı oldukları toplumun sesini duymalı ve

düşüncelerinde o toprağın sesi olmalıdır. (Emiroğlu, 2003:172) Bu hareketin önde gelen isimleri, kısa süre de olsa, Anadolu'ya yönelir. Taranoğlu'nun temelinde Anadolu'ya yaklaşımı, Mavicilerden çok da farklı değildir. O da, yaşadığı toprağın sesi olmayı amaç edinir.

Güzide Taranoğlu, 1960'tan sonra ortaya çıkan toplumsal gerçekçi yazarların aksine, şiirin ve sanatın ideolojilerin gölgesinde olmasını kabul etmez. İdeolojilerin her türüstüne karşıdır. Ancak Taranoğlu da toplumsal gerçekçiler gibi, toplum hayatındaki sorunlara çözüm teklifleri sunar. Toplumun acılarını ve sorunlarını işlemesi yönüyle, toplumsal gerçekçilerden esinlendiği görülür. Ancak, çözümü sosyalist gerçekçilerin penceresinden sunmaz. Onun çözümleri bir ana duyarlılığı şeklindedir. Gurbete gitmek isteyen köylüye köyünde kalmasını söylerken, herhangi bir ideolojiye yaslanmaz. Sadece, onların mutluluğunu düşünür.

1960-1980 döneminde, Marksist söylemin karşısında, bütün gücünü kendi kaynaklarından alan ülkücü ve ulusal söylemci bir şiir anlayışı da gelişir. Güzide Taranoğlu da, bu söylemde olan isimlerdendir. O da, daima milli bilinci işlemeye çalışır. Bunu yaparken halkın kaynaklarından beslenir. Cumhuriyet'in ilanı ile sesi kısılan İslamcı söylem, 1960'lardan sonra tekrar yükselişe geçer. Modernleşmeyle ortaya çıkan küreselleşme olgusu, birçok şairi İslami değerlere yöneltir. (Korkmaz, 2011:308) Taranoğlu'nun dini nitelikli şiirleri olsa da, şair bu söylemi pek kullanmaz. Özellikle altmış yaşından sonraki şiirlerinde, Allah'a olan aşkını dile getirir. Bunu, şairin yaşlanmasıyla, ölümü yakından hissetmesinde aramak doğru bir tespit olacaktır.

Güzide Taranoğlu, böyle bir ortamda edebi faaliyetlerine devam eder. 1950 sonrası Türk şiirine ideolojik eğilimler damga vursa da, o bunlardan etkilenmez. Sanatçının bağımsız olması ilkesine göre hareket eder. Şiirini, propaganda aracı olarak kullanmaz. Sanatın, milli renkler içermesi gerektiğine inanır. Evrensel ulaşmanın yolunun, ulusal kaynaklardan beslenmekten geçtiğini ifade eder. Bu nedenle, Anadolu'ya ve insanına yönelir. Şairin, eskiye saplanıp kalmadan daima yeniliği araması gerekliliğini de ortaya koyar. Yenilik peşinde koşarken eskiyle bağları koparmaz.

1. Güzide Taranoğlu'nun Hayatı

Güzide Taranoğlu, 28 Ocak 1922'de İstanbul'un Eyüp ilçesinde dünyaya gelir. Asıl adı Fatma Güzide'dir.¹ Babası Üsküp Kalkandelen nahiyesi eşrafından Hacı Kamberoğullarından Tahir Efendi'nin oğlu Rifat Bey'dir. Annesi Nevres Hanım, o çağın entelektüel bir ailesinin ferdidir.

¹ Soyadı Kanunu ile aile Gülpınar soyadını alır. Daha sonra Bilal Taranoğlu ile evlendiğinde eşinin soyadını kullanır.

Darülfünun Farisi hocası ünlü Hattat Abdurrahman Zihni Bey ile Çanakkale eşrafından Türkzadelere mensup Ayşe Hanım'ın kızıdır. (Tuncalp, 1979:3)

Kimyager-eczacı Rifat Bey, yeni ilaçlar bulmak arzusuyla Anadolu'ya yönelir. Sırasıyla Adana Kozan, Konya Ereğli ve son olarak da Ilgın'a gider. Ilgın'da tüm zamanını, halkın sağlıkla ilgili problemlerini çözmek için harcar. Aynı zamanda, kasabada fahri başöğretmen olur. Başta ilçenin kaymakamı ve eşrafı olmak üzere, ilçenin ileri gelenlerine ve kızına yeni alfabeyi öğretir. (Tuncalp, 1979:3). Güzide daha küçük yaşta olmasına rağmen, okula iki sene erken başlar. Küçük Güzide, öğretmenlerinin gözdesi olur. Mustafa Öğretmen onun yeteneklerini keşfeder. 23 Nisan etkinliklerinde ve müsamerelerde onu görevlendirir. Bu etkinliklerde, şiirler okur. Böylece, Güzide şiirin ne denli coşkulu bir iş olduğunu anlar. (Ceylan, 2000:27)

Rifat Bey, 7 Mart 1932'de vefat eder. Rifat Bey'in ölümüyle Nevres Hanım, Güzide'nin ilkokulu bitirmesini bekler. Güzide, okuldan mezun olunca aile, İstanbul'a göç eder. Güzide, İstanbul Kız Lisesi'nde eğitimine devam eder. O yıllarda şiir denemelerine başlar. Fakat şiir defterini herkesten saklar. Liseyi bitiren Güzide, Emlak ve Eytam Bankası'nda çalışmaya başlar. İş hayatı, onu eğitiminden uzaklaştırır. Liseden sonra, yüksek okulda eğitime devam etme arzusu olsa da Bilal Taranoğlu ile tanışması hayatında önemli bir dönüm noktası olur. 30 Kasım, Taranoğlu çifti için büyük önem arz eder. Tanıştıkları bu günü "*Mukaddes Gün*" olarak isimlendirirler.² Bilal ve Güzide kısa sürede evlenmeye karar verir Fatih Evlenme Dairesi'nde 24 Haziran 1940 tarihinde Fehmi Bey ve bir arkadaşının şahitliğinde yıldırım nikâhıyla evlenirler. Bu evlilikten Osman Şanser (1945), Ayşe Serpil (1946) ve Ender Sevil (1950) dünyaya gelir. (Okumuş, 2010:18)

Bilal Taranoğlu, okuldan mezun olduktan sonra (1946) memleketi Ordu'nun Vona, bugünkü adıyla Perşembe ilçesine hükümet tabibi olarak tayin edilir. 1948'de vatani görev için subay olarak Van Başkale'ye gider. Ailesini de yanında götürür. Buradaki yıllar, Güzide için Anadolu insanını, özellikle kadını tanıma yıllarıdır. Birçok eserine konu olan Anadolu temi, bu yıllarda kökleşmeye başlar. Bilal Taranoğlu, vatani görevini tamamladıktan sonra sırasıyla Eleşkirt (1949), Çarşamba (1950-1952), Ordu Gököy (1952-1955) ve Samsun'da (1956-1958) doktor olarak görev yapar. (Okumuş, 2010:22) . Anadolu'yu ve Anadolu insanını tanıyan Taranoğlu,

² Taranoğlu çifti için 24 Haziran nikâh günleri olmasına rağmen 30 Kasım daha önemlidir. Güzide Taranoğlu, "*Tanınasaydık, sevmeyecektik; sevmeseydik evlenmeyecektik, evlenmeseydik bu kadar mutlu olamayacaktık.*" diyerek bu günü kutsal bir gün olarak kabul eder. Çifti, 2005 yılına kadar her 30 Kasım'da bu günü dostlarıyla kutlar. Eşinin ölümüyle şair bu günü kutlamaktan vazgeçer.

çevresi tarafından daima model olarak görülür. Bu nedenle, sosyal işlerde de çalışmaya başlar. Okul-aile birliklerine başkan olur. Buradaki çalışmalarını okullara gelir sağlar.³

Güzide Taranoğlu, 1954 yılında Medeniyet gazetesinde muhabir olarak gazeteciliğe ilk adımını atar. Daha sonra, Tanin gazetesinde sanat sayfaları düzenler, Tokat gazetesine makaleler yollar. (Ceylan, 2000:26). Buradaki çalışmalarını, fahri olarak yapar. Onun bu çalışmaları, yurt çapında, genç yazar ve şairler tarafından tanınmasını sağlar.

Bilal Taranoğlu, 1958'de Giresun Sağlık Müdürlüğüne atanır. Üç yıl bu görevde bulunur. Dahası dönemin askeri yönetimi tarafından, belediye başkanı olarak görevlendirilir. 1961 yılına kadar, il sağlık müdürlüğü ve belediye başkanlığı görevlerini birlikte yürütür. Şair, Giresun'da bulunduğu yıllarda, şiirsel ağırlıklı iki gazete çıkarır. Bu gazeteleri, Yardımsevenler Derneği'nin düzenlediği balolarda, derneğe yardım sağlamak amacıyla Kervan ve Devran gazetelerini neşreder.

1961 yılının sonunda Bilal Taranoğlu, müfettişlik kadrosu için Ankara'ya çağrılınca aile Ankara'ya yerleşir. Bilal Taranoğlu, burada bir yıldan fazla Donatım Genel Müdürlüğü yapar. Sonra teftiş heyeti başkanlığına tayin edilir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde sosyal hizmetlerde daima öncü roller üstlenen Güzide Taranoğlu, Ankara'da da bunu devam ettirir.⁴ 1961-1970 yılları arasında "Çocuk Esirgeme Kurumu"nda Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi ve Müfettiş Üye seçilir. (Okumuş, 2010:19)

Taranoğlu, 1965 yılında eşinin ve çevresindekilerin teşvikiyle şiirlerini yayımlamaya başlar, ilk şiirleri Hayat ve Yeni Dünya mecmualarında, daha sonra Memleket, Bursa Haber, Bizim Anadolu, Hür Anadolu, Başkent, Dünya, Gündem, Rize, Tokat, Kayseri, Hakimiyet, Ordu Güneş, Ordu'nun Sesi, Türkiye Tribün, Mücadele, İki Nisan, Son Havadis, Tasvir, Halkın Sesi, Yoz-Koop, 6 Eylül, Zafer gazeteleriyle Sesimiz, Eflatun, Bahçe, Hisar, Türkiye, Güvercin, Çaba, Çocuk, Yuva, Yeni Adam, Turizm, Günün Kadını, Ajans Türk gibi dergilerde yayımlanır. Bazı mahalli gazetelerde de şiirlerinin tamamı seri halinde yer alır. (Ceylan, 2000:30)

Taranoğlu çifti, Gebze Kaymakamlığı'ndan tanıdıkları şair Nihat Aşar'la Ankara'da tekrar buluşur. Nihat Aşar, o zamanlar Çaba Dergisi'ni çıkaran Halil Soyuer'in yakın arkadaşıdır. Onun sayesinde Soyuer'le yakın arkadaş olurlar. Halil Soyuer, Nihat Aşar ve Bilal Taranoğlu, Güzide'yi şiirlerini kitaplaştırma hususunda teşvik eder. Böylece, bu üç ismin

³ Sabit Bayram, Güzide Taranoğlu ile Özel Mülakat, Ankara Temmuz 2011

⁴ Güzide Taranoğlu; Kadınlar Birliği, Yardımsevenler Derneği, Çocuk Esirgeme Kurumu, Müzik Söz Yazarları ve Bestekârları ve Editörleri Derneği, Türkiye Aile Planlaması Derneği gibi teşekküllerde yönetim kurulu üyeliği, başkanlık, kuruculuk ve üyelik görevlerinde bulunur.

teşvikleriyle, şairin ilk kitabı Merhaba Dostum, 1967'de Çaba Yayınları tarafından neşredilir.

1968'de şairin ikinci kitabı "*Mutlu Acı*" yayımlanır. Aynı yıl, İstanbul'da bir davette Faruk Nafiz Çamlıbel'le tanışır. Çamlıbel, heceyle yazdığı şiirlerini beğenerek, bu ölçüyle şiir yazmasını tavsiye eder. 1969 senesinde, Ankara'da yayımlanan günlük Yeni Tanin Gazetesi'nde sanat sayfası hazırlamaya başlar. Bu sayfalarda pek çok ünlü ismin şiirlerine, öykülerine ve biyografilerine yer verir. Burada, özellikle isimsiz şair ve yazarların tanıtılmasına yardımcı olur.⁵ Buradaki çalışmalarını 1973 yılına kadar devam eder.(Tuncalp, 1979:8)

1969'da şairin üçüncü kitabı "*Toz pembe*" yayımlanır. 1972 yılından itibaren ise, Ankara'da çıkan Zafer Gazetesi'nde "*Kadın Kalemiiyle*" adlı köşesinde makaleler yazmaya başlar. Yine 70'li yıllarda "*Aile Planlama Derneği*"nin genel yönetim kurulu üyesi seçilir.⁶ Daha sonra Türk Kooperatifçilik ve Folklor Araştırmaları Kurumuna üye olur.⁷ Bu derneklere gelir sağlamak amacıyla balolar, sergiler ve şölenler düzenler. 1972 yılında "*İnsanlar Mutlu Yaşasın*" isimli şiir kitabını yayımlar. 1973 yılında Bilal Bey, Adalet Partisi'nden Ordu birinci sıradan milletvekili seçilir. (Bayram, 2011b:673)

1974 yılında Taranoğlu bir ilke imza atar. Farklı dergi ve gazetelerde yayımlanan 68 parça şiirini, etamin bezi üzerine ipliklerle ilmek ilmek elleriyle işleyerek bunları sergiler⁸. Bu yıllarda, kendi evinde daha önce eşine pek rastlanmayacak şekilde sanat günleri ve toplantılar da tertip eder. Arif Nihat Asya, Ahmet Tufan Şentürk, Halide Nusret Zorlutuna, Coşkun Ertepinar, Fethi Gözler ve İsa Kayacan gibi önemli isimlerin onuruna düzenledikleri önemlidir.

1975'te "*Ve Mutluluk Çiçek Açar*" adlı beşinci kitabı neşredilir. 1976'da ise, güzel sözler ve öğütlerden oluşan "*Diyorum ki*" adlı eseri yayımlanır.

⁵ Mustafa Ceylan'ın yaptığı araştırmaya göre Abdulkadir Güler, Muhsin Durucan, Şaban Korkmaz, Ömer Kalafat, Nazmiye Mirza, Rabia Gölbaşı, Mustafa Ceylan, Nurhan Ustabas, Suat Yığmatepe, Hüseyin Çiftçi, Semra Polat, Hayati Vasfi Taşyürek, Ali Rıza, Hude Kavasoglu, Ümit Necati Pancı, Bedia Aybar, Yılmaz Aybar, Ülker Aygün, Yakup Sağlam, Mustafa Eşmekaya, Turgut Güner, Nilgün Acar, Emine Karabekiroğlu, Ertuğrul Akbal, Ruhsar Olgaç, Abidin Küçükavcılar, Şahin Karakaplan, Kazım Gültepe, Bülent Özcan, Turan Gül, Nuran Ustabas ve Zübeyde Selamet Güzide Taranoğlu'nun manevi evlatlarıdır. Bu isimlerin yazar ve şair olmaları gözlerden kaçmaz. Taranoğlu, bu kişilere destek olarak onların Türk edebiyatında tanınmalarına yardımcı olur.

⁶ Güzide Taranoğlu, Ankara Dışkapı'da "Aile Planlaması Kliniği"ni açar. Haftanın her günü, bir doktor buraya gelerek hanımlara hizmette bulunur. Ayrıca Altındağ Şube Başkanı olarak kadınlara yönelik eğitici çalışmalar içinde de olur. Buradaki ilk amaçlarının ana ve çocuk sağlığı olduğunu söyler. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de nüfus artışının planlı ve programlı olması yönünde faaliyetlerde bulunur.

⁷ Şair, burada şiirler okuyup konuşmalar yaparak bildiriler sunar.

⁸ Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı yararına düzenlenen serginin açılışını dönemin Hava Kuvvetleri komutanı Etem Ayan Paşa yapar. Sergi Ankara Zafer Çarşısı'nın sergi salonunda yapılır.

1976 yılı Güzide için önemlidir. Bu yılın mayıs ayında kendi kızlık soyadını verdiği *Gülpınar Dergisi*'ni eşi Bilal Bey'in maddi yardımlarıyla çıkarmaya başlar.⁹ Şair, tüm edebi faaliyetlerini artık bu dergiyle devam ettirir. Aylık düzenli biçimde yayımlanan derginin hemen her sayısında, yazıları ve şiirleri bulunur. (Okumuş, Bayram, 2012b:212)

Gülpınar'ın çıkış hikâyesi birçok dergininkinden farklıdır. 1950 yılında yayın hayatına başlayan Bahçe dergisi, ancak dokuz sayı çıkar. Aradan 25 yıl geçtikten sonra Abdullah Satoğlu, Hüseyin Yurdabak, Erdoğan Ünver gibi isimler dergiyi yeniden çıkarmaya karar verir. Derginin ikinci dönemi Nisan 1975'te başlar, fakat 29 sayı devam eder. Güzide Taranoğlu, derginin bu ikinci dönemdeki yazar kadrosu içinde yer alır. Çok seslikten hoşlanmayan şair, her kafadan farklı bir ses çıkmasından ve yapıcı olmayan eleştirilerden rahatsız olur. Bu nedenle tek başına bir dergi çıkarmanın ilk düşünceleri, bu ortamda tohumlanır. Buradaki çalışmalar, Taranoğlu için ilk ciddi dergicilik deneyimleri olur. (Okumuş, Bayram, 2012b:213)

Güzide Taranoğlu'nun, bir dergi çıkarmaya karar verdiğinde, bir derginin nasıl oluşturulacağına dair herhangi bir tecrübesi yoktur. Enver Tuncalp'in rehberliğiyle dergi, Mayıs 1976'da yayın hayatına başlar.¹⁰ Fakat planlı, programlı çalışmalar yapılmaz, dergi her sayısı ile kendi yolunu çizmeye başlar. (Okumuş, Bayram, 2012b:214) İlk senesinde, Tuncalp'in yazı müdürü olarak önderliğinde dergi yayımlanır, ikinci seneden itibaren Güzide Taranoğlu derginin basımından, gönderilen yazıların seçimine kadar her şeyle tek başına ilgilenir, sadece derginin postalanmasında yardım alır.

Dergide devrin önemli şahsiyetlerinden Faruk Nafiz Çamlıbel, Halide Nusret Zorlutuna ve Coşkun Ertepinar'ın sadece şiirlerine yer verilir. H.Fethi Gözler ve Halil Soyuer ise yazılarıyla da katkıda bulunur. Derginin çıkış amacına uygun olarak, genellikle isimsiz yazar ve şairlere derginin sayfaları açılır. Kabiliyet sahibi olmalarına rağmen yoksulluk ve kimsesizlik nedeniyle adını duyuramayan, kenarda kalmış gençlerin yazılarına yer verilerek onlara yardım amacı güdüldüğüne vurguda

⁹ Yayın hayatına başlarken genç şairlerin adını duyurmaya çalışacağını belirten Gülpınar'da, genellikle halk şairleri derginin odak noktasını oluşturur. Şiirlerin yanı sıra tarih, tıp, felsefe, eğitim gibi çeşitli konuları ele alan yazılara da yer verilir. Yine, derginin muhtelif sayılarında okuyucuya öğütlerde bulunulur. Derginin kurucusu Güzide Taranoğlu, herhangi bir akıma bağlı kalmadığını dile getirmesine rağmen Gülpınar, ilk sayısından son sayısına kadar millî edebiyat anlayışına bağlı kalır. Millî kültür ve şuurun savunucusu olduğunu söyleyebileceğimiz dergide, bu unsurlara uzak olan yazar ve şairlere pek yer verilmez.

¹⁰ Güzide Taranoğlu, dergiyi kültür ve sanata hizmet amacıyla çıkardığını ifade ederek parayı değil hizmeti düşünür. (Tuncalp: 1976:4) Herhangi bir kar amacı güdülmendiğinden, dergi parayla satılmaz.¹⁰ İlk sayısı, 1000 adet basılarak dostlara ve tanıdıklara gönderilir. Derginin abone sayısı 349 sayı boyunca en fazla 78 olur. (Parmaksız, 2008:36)

bulunur.(Taranoğlu: 1976:3) Böylece derginin yazar kadrosunun bu gençlerden oluşturulacağı işaret edilir. Dergide, 1848 farklı yazar ve şairin yazıları mevcuttur. Her ne kadar çok sayıda yazar ve şairin eserlerine yer verilse de, çekirdek bir kadronun da bulunduğu dikkatlerden kaçmaz. Herhangi bir idari görevi bulunmayan pek çok usta kalem, yazıları ve şiirleriyle dergiyi destekleyerek geniş bir edebi muhitin oluşmasına katkıda bulunur. Derginin edebi muhitinde dikkati çeken en önemli isim, kuşkusuz derginin kurucusu Güzide Taranoğlu'dur. Enver Tuncalp, Rüştü Burlu, H. Fethi Gözler, Burhan Sadık Yalçın, Ahmet Ayberkin, Abdulkadir Güler, Abdullah Satoğlu, İbrahim Ağâh Çubukçu, İsa Kayacan, Mualla Anıl, Hüsnü Yurdusev, Yılmaz Aybar ve Muhsin Durucan dergiye en çok yazı kazandıran isimlerdir. (Okumuş, Bayram, 2012a:13)

Gülpınar'ın son baskısı Mayıs 2005 tarihli 349. sayı olur.¹¹ Gülpınar, dönemindeki birçok dergiye göre uzun soluklu bir dergidir. Dergi, bilhassa genç kabiliyetlerin yetiştirilmesi hususunda sarf ettiği çabayla, adeta bir okul olur. Dönemin dergilerinin birçoğunda görülmeyen bu özellik, şüphesiz onu edebiyat dünyasında ayrı bir yere koyar. (Okumuş, Bayram, 2012b:222)

Taranoğlu, 18 Ocak 1978 tarihinde, açılışını dönemin Kültür Bakanı Avni Akyol'un yaptığı ikinci şiir sergisini açar. On beş gün süreyle Güzel Sanatlar Galerisi'nde açık bulunan sergi, Ankaralılar tarafından büyük ilgi görür. Dönemin tek televizyon kanalı TRT, 5 Şubat 1978'de bu sergiyi ekranlarına taşır. Şair, aynı zamanda biri Kemalist Atılım Birliğince düzenlenen iki karma sergiye daha katılır. 27 Ocak 1979'da, Türk Kooperatifçilik Kurumu, "3. Sanat Söyleşisi" adlı bir etkinlik düzenler. Bu etkinlikte, Güzide Taranoğlu'nun kişiliği, eserleri, sanatı, anıları, sosyal yaşantısı ve atılımları hakkında bilgiler verilir.¹²

1979 yılında 69 sayfalık "Gönül Tahtında Güzide" adlı kitap Enver Tuncalp'in öncülüğünde yayımlanır. Kitabın içeriğini, yurdun muhtelif bölgelerinden birçok şairin, Güzide Taranoğlu hakkında yazdığı şiirler oluşturur. 1981'de "Huzur Çağı" adlı şiir kitabı yayımlanır. Kitap, Atatürk'ün ölümünün 100. yılında neşredilir. 1984 ise, "Umutlar Canda Çiçek" adlı kitabı yayımlanır. 1985 senesinde Güzide Taranoğlu, Enver Tuncalp'in ısrarlarıyla Kemalist Atılım Birliğine katılır. Burada genel

¹¹ Dergi, Bilal Taranoğlu'nun büyük özverileriyle, dönemindeki birçok dergi mali sıkıntılar yaşamamasına rağmen 349 sayı, hiç ara vermeden yayın hayatını sürdürür. 2005'te Bilal Taranoğlu'nun vefatıyla, Güzide Taranoğlu oldukça sarsılır. Bu sebeple dergiyi kapatmaya karar verir. Bilal Bey'in vefatıyla kendini kaybettiğini, istediğini ve arzusunun kalmadığını söyleyen şair, oğlu Şanser'le bürokratik işlemleri yaparak dergiyi resmi olarak kapatır. Şairin dostları, dergiyi yaşatmak amacıyla yardımcı olmak ister. Ancak, Bilalsiz bu işi götüremeyeceğine inanan şair, tüm ısrarlara rağmen bu karardan vazgeçmez.

¹² Hürriyet, (28 Ocak 1979)

sekreterlik görevini üstlenir. 1986 yılında bu birlik Gülpınar dergisinin 11. yayın yılına girişi dolayısıyla şairin onuruna bir tören düzenler.

1989'da "Aşk Yıllara Yenilmez" adlı şiir kitabı neşredilir. 1993'te çıkarılan "Can Parçamız Çocuklar" adlı şiir kitabını çocuklara ithaf eder. 28 Ocak 1996 yılında şairin yaş günü münasebetiyle, Bilal Taranoğlu'nun katkılarıyla "Selamlarım" adlı kitabı neşredilir.

Uzun yıllar çalıştığı gazetelerde ve Gülpınar'da gençlerle mektuplaşan Taranoğlu, bu gençlerin birçoğunu manevi evladı olarak kabul eder. Gençlere anaca nasihatlerde bulunur, onların her sorusuna cevap vermeye çalışarak onları yönlendirir. Gençler, şairin bu özelliğinden dolayı, ona ana demeye başlar. İlk zamanlar *Sultan Şair*likle ünlenmişken daha sonra gençlerin ona "ana" demeleriyle ününü daha da artırır. *Nur Ana, Gülpınar Ana, Derya Ana, Melek Ana, Cici Ana, Bayrak Ana, Güzel Ana* gibi farklı sıfatlarla anılır. Yıllar önce Ahmet Tufan Şentürk şaire Toprak Ana unvanını verir. Bu unvan Taranoğlu'nun hoşuna gider. Artık, kendisine bu şekilde hitap edilmesini tercih eder:

Bilal Taranoğlu'nun ailesinin kökeni Ordu iline uzanır. 1996 yılında Güzide Taranoğlu onuruna Ordu Sanat Evi Derneği tarafından şiir yarışması düzenlenir. 6 Eylül 1996 tarihinde Vali ve belediye başkanlarının katılımlarıyla bir sanat gecesi tertip edilir. Bu gecede şairin biyografisi ve şiirlerinden örnekler sunulur. 1997'de "*Şiiristanda Hecelerin Dili*" ve eşinin doğum günü hediyesi olarak "*Bir Dalda Bin Çiçek*" yayımlanır.

13 Eylül 2000 Güzide Taranoğlu için önemli bir tarihtir. Başladığı yaklaşık 4000 kitap ve 3000 dergiyle Ordu'nun Gülyalı ilçesinde "*Güzide Gülpınar Taranoğlu Gülyalı İlçe Halk Kütüphanesi*" açılır. Kütüphanenin kurulmasına katkılarından dolayı Ordu Valisi Kemal Yazıcıoğlu'nun direktifiyle 15 Eylül 2000'de, İl Kültür Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığının ortaklaşa hazırladığı "*Taranoğlu Sanat Gecesi*" düzenlenir. 15 Temmuz 2003'te Gülyalı Belediyesi Meclisinin kararıyla, Gülistan Mahallesi'ndeki Devlet karayolu üzerinde bulunan Havaalanı Bulvarı'nın ismi, "*Şair Güzide Gülpınar Taranoğlu Bulvarı*" olarak değiştirilir. Ayrıca buradaki bir durağa onun adı verilir.

2002'de "*Aşk Şiir=Hayat*" ve 2004'te *Sevgi Yağmur Aşk Güneş* adlı kitaplar neşredilir. 22 Kasım 2003, İLESAM tarafından "*Güzide Taranoğlu ve Gülpınar Dergisi*" konulu bir sohbet toplantısı düzenlenir. Lale şairi olarak tanınan Abdullah Satoğlu ve birçok isin, Taranoğlu'nun sanat ve edebiyat dünyamızdaki yerinden, eserlerinden bahseder. Biyografisiyle ilgili bilgiler sunar.¹³

---

¹³ Beldi, (12 Aralık 2003)

2005 yılı Güzide Taranoğlu için dönüm noktasıdır. Çünkü 19 Nisan'da eşi Bilal Bey, vefat eder. Bu ölüm, Güzide için büyük bir yıkım olur. Eşinin ölümüyle dünya ile tüm bağlarını koparır. *"Büyük ve onulmaz acılarımın çaresizlik içinde ömrümü sürdürmekteyim, kendimi boş kovan gibi hissediyorum."* (Taranoğlu, 2006:3) sözleriyle büyük acısını dile getirir. Eşinin ölümünden sonra acılar ve çaresizlikler içinde yaşamını sürdürmeye çalışır. Otuz yıla yakın eşinin destekleriyle çıkardığı Gülpınar dergisini, eşinin vefat etmesi nedeniyle kapatır.

Eşinin ölümüyle psikolojisi bozulan şair, doktorlarının ve dostlarının tavsiyeleriyle tekrar yazmaya başlar. Eşi Bilal Bey'e sevgisini ve özlemine dile getirmek için 2006'da *"Bu Kitap Onun İçin"*, 2007'de *"Onu Andıkça Yaşıyorum"*, 2008'de *"Duygular Karmaşası"* ve 2009'da *"Duygu Harmanım"*, 2011'de *"Akşamlar Yaklaştıkça"* adlı eserleri yayımlar.

Dünya Yaşlılık Derneği ilkini 2012 senesinde *"Yaşlılara Saygı Haftası"* ve *"8 Mart Kadınlar Günü"* münasebetiyle *"Genç Büyükler İlk Öncü Kadınlar Ödülü"* adlı bir etkinlik düzenler. Dernek, Güzide Taranoğlu'nu gerek yaşam tarzı, gerekse şiirleri ve güfteleriyle bu ödüle layık görür.

Sürekli basın kartı sahibi olan Taranoğlu, İlesam ve Mesam'ın üyesidir. Halen Ankara'da kızı Ender ile birlikte yaşamaktadır.

2. Güzide Taranoğlu'nun Sanatı

Cumhuriyet Dönemi'nin önemli kadın şairlerinden Güzide Taranoğlu, genellikle mutluluk, sevgi, aşk, yaşama sevinci, zaman, insan, ölüm, ayrılık, kadın ve dostluk gibi bireysel konuları işler. Ancak belli konulara saplanıp kalmaz, toplumsal konulara da değinir. Şiirlerinde fikir ve duyguyu bir potada eritir. Yalın bir dille, kolayca ve rahatça söylenmiş ve taklidi mümkün olmayan, derin anlamlı şiirler yazar. (Tuncalp, 1979:23) Yazmak için kendini zorlamayan şair, daima daktilosunda boş bir kağıt bulundurur. İlham gelince, kafasında tasarlayıp olgunlaştırdığını kâğıda döker. Bunların üzerinde, sonradan herhangi bir değişiklik yapmaz. (Bayram, 2011a:675)

Güzide Taranoğlu, Milli Edebiyat anlayışını devam ettiren isimlerdendir. Bu anlayışa uzak olan hareket ve akımlara pek itibar etmez. Şair, Hisarcıların birçok görüşünü paylaşır. Fakat bu akımın kurallarına sıkı sıkıya bağlı değildir. Kendi anlayışı ve görüşü doğrultusunda hareket eder.

Şiirlerinde ölçü, kafiye, redif gibi ahenk unsurlarına önem veren Taranoğlu, birbiriyle uyumlu sözcükleri bir arada kullanır, aliterasyonlara sıkça yer verir. Bu ahenk, şiirlerinin birçoğunun bestelenmesini sağlar. Serbest ölçüyle şiirler yazsa da, genelde hece ölçüsünü kullanır, aruza ise rağbet etmez. Heceyle yazdığı şiirlerinde, atasözlerinden ve deyimlerinden

yaralanır. Zengin bir halk kültüründen beslenir. Şairin dili, düzgün ve akıcıdır. Herhangi bir nazım şekline de bağlı kalmayan şair, mani, koşma, semai gibi şekilleri dener. İlahi, koçaklama, güzelleme, taşlama gibi nazım türlerini tercih eder.

Taranoğlu'nun edebi hayatında yaşadığı önemli dönüm noktaları vardır. Tüm bu dönüm noktaları ve gelişmeler neticesinde Taranoğlu'nun edebi şahsiyeti "*İlk Adımlar ve Arayış Devri*", daha önceki dönemlerde işlediği konuların detayına indiği "*Çıraklık Devri*" ve en yetkin eserlerini verdiği "*Olgunluk Devri*" olarak üç bölümde incelenebilir.

3.1. İlk Adımlar ve Arayış Devri (1940-1967)

Güzide Taranoğlu, şiirle çok küçük yaşlarda ilgilenmeye başlar. Bu ilgi, çocuk yaşlarında - henüz okula başlamadan önce - ağızdan kapma şiirler ve manzumeler ezberleyerek oluşur. İlk ve ortaokul sıralarında belirli günlerde ve okul müsamerelerinde bu hevesini daha da geliştirir. Şiire karşı olan bu tutkusuyla öğretmenlerinin dikkatini çeker ve onların teşvikiyle ilk şiir yazma denemelerine girer. (Uzlu, 1972:47) Lise yıllarında ise ilk şiirlerini yazmaya başlayan şair, Bilal Taranoğlu ile tanışmasını, şairlik serüveninin başlangıcı olarak kabul eder.

Kültürlü bir aileye mensup olan Güzide Taranoğlu'nun ailesinde şair olup olmadığına dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Fakat babası, Tahir Efendi, sanata değer veren önemli bir isimdir. Şiir okumayı sever, edebiyata ilgisi vardır. Güzide, daha çocuk yaşlarında, babasına hediye olarak getirilen şiir kitaplarını elinden düşürmez. Genellikle vatan temalı bu şiirleri ezberleyerek, okulda coşkulu şekilde okur.

Güzide Taranoğlu, parlak bir çocukluk devresi geçirip şöhret kazanan nadir şairlerdendir. Çocukluk yılları sorunsuz, neşe içinde geçer. Bu, onun ileriki yıllarda, daha çok, mutluluk şiirleri yazmasını sağlar. Güzide, şiir yazmaya ilk defa lise yıllarında başlar. Ancak kendini bulduğu zamanlarda bunları şiir olarak kabul etmez. Şair, bunları karalamadan ibaret görür. Bu sebeple kayıt altına almaz. Lise öğrenimini tamamlayan Güzide, Emlak ve Eytam Bankasında çalışma hayatına adım atar. Ciddi manada şiir yazmaya da, bu dönemde başlar. Bunları arkadaşı Saime ve samimi olduğu birkaç kişi dışında kimseye göstermez. (Ceylan, 2000:20)

Güzide Taranoğlu, 1939 yılında eşi Bilal ile tanışır. Bilal'le tanışması, onun hayatında yeni bir sayfa açar. İlk şiirleri, eşine olan büyük aşkınun tezahürü olarak ortaya çıkar. Eşinden ayrı kaldığı zamanlarda çok sayıda şiir yazan şair, ilk şiirlerini kimseye göstermediği "*Şiir Defterinde*" saklar. Şairin ilk şiirlerini kaydettiği bu defterde, 35 şiir bulunur. Şiirlerin büyük bir bölümü, dörtlük şeklinde olup heceyle yazılmıştır. Hemen hepsi kafiyelelidir ve çoğu koşma tarzındadır. Serbest ölçüyle yazılan şiir ise

yoktur. Az sayıda beşlik şeklinde yazılanlar da vardır. Serbest ölçüyle yazılan şiir ise bulunmaz. Defterdeki ilk şiir, 3 Mart 1942 tarihli akrostiş şeklinde yazılan "Bilal"dir. Bu şiiri "Kadın", "Hayat", "Verimli" ve "Sevgilime" şiirleri takip eder. Son şiir ise, 1943 tarihlidir ve başlığı yoktur. Şiirlerin içeriğine bakıldığında, ekseriyetini eşinden ayrı kaldığı zamanlarda, ona olan özlemini dile getirdikleri oluşturur. Bilal Bey, bu şiirlerin öznesidir.

Şairin kayıtlarda bulunan ilk şiiri, eşi için yazdığı "Bilal"dir. Bu şiiri yazdığında Bilal'le evlidir. Bilal'le hayata yeniden başladığını söyler. Aşklarını Leyla ile Mecnun'un aşklarına benzetir:

"Bilal

(akrostiş)

Bakışlarından aldım istiklal ümidimi

İçim inandı sana mesut buldum kendimi

Leylin fecrin kıymeti yükseldi gözlerimde

Aşkımın neşesini buldum mert sevgilimde

Leylayım Mecnunumsun Güzideyim Bilalin"¹⁴

22/3/1942

Şairin şiir defterindeki şiirleri, onun şairlik serüveninin nasıl devam edeceğini göstermesi bakımından ipuçları verir. Çünkü Taranoğlu, genellikle eşi Bilal Bey, kadın ve hayat üzerine çok sayıda şiir kaleme alır. Şairin daha sonraki dönemlerine ait şiirlerle kıyaslandığında, bunlar basit ve zayıf gözükürler. Ancak, onun şair olacağına dair ilk ciddi işaretleri vermesi açısından kayda değerdir.

Güzide Taranoğlu, bu yıllarda devrin büyük şairleriyle de tanışma olanağı bulur. Emlak ve Eytam Bankasında ünlü şair Ziya Osman Saba ile aynı serviste çalışır. Saba, onun şairliğini sezerek, ısrarla şiirlerini görmek ister. Ancak Güzide, bunları, kişisel şiirler olması münasebetiyle birkaç arkadaşı dışında kimseye göstermez. Fakat bir gün Saba'nın ısrarlarına dayanamaz, şiirlerini ona okutur. Saba, bunları çok beğenir. Bunların yayımlanması gerektiğini söyler. Şair, utangaç kişiliği nedeniyle şiirlerinin yayımlanması fikrine sıcak bakmaz. Onun tanınan bir şair olma gibi bir arzusu yoktur. Taranoğlu, Saba'nın arkadaşları Melih Cevdet Anday, Yaşar Nabi Nayır, Yahya Kemal Beyatlı gibi isimler tanışma olanağı da bulur. Faruk Nafiz Çamlıbel de şairin tanıştığı ünlü şahsiyetlerdendir. 1968'de

¹⁴ "Bilal", Güzide Taranoğlu'nun herkesten sakladığı şiir defterindeki ilk şiirinin adıdır. Şair, bu şiirin baş kısmına "İlk şiirim sayılır" notunu düşer. Daha önceki yazdıklarına tüm çabalarına rağmen ulaşamadık. Hafızasında daha öncesine ait, şiir örneği de yoktur. Bu nedenle "Bilal", kayıtlardaki ilk şiiri olarak kabul edilebilir.

İstanbul'da Divan Otelindeki bir davette, Güzide'nin ünlü şair Faruk Nafiz Çamlıbel'le karşılaşması onu şairlik yolunda daha da teşvik eder. Şair, Çamlıbel'e şiirlerini gösterir. Çamlıbel, bunları çok beğenir. Güzide'ye "Sultan Şaire" unvanını verir.(Ceylan, 2000:26)

Devrin önemli şairleri Güzide'deki şairlik yeteneğini görerek onu şairlik yolunda cesaretlendirir. Ancak, şairlerin teşviklerine rağmen şiirlerini 1965 yılına kadar yayımlamaz. (Okumuş, 2010:19)

Güzide Taranoğlu'nun şair olmasındaki en büyük etkenlerden biri de Bilal Bey'e olan aşkıdır. Çift, 1940 yılında evlendikten sonra büyük bir aşkla birbirlerine bağlanır. Böylece şairin bu dönemdeki şiirlerinin merkezinde eşine olan aşkı vardır. Aşkını, adeta şiirlerinde haykırır. Ayrıca eşinden uzak kaldığı zamanlardaki hasret ve özlem duygusunu da yoğun yaşar. Aşk, ayrılık ve özlem temaları, arayış dönemindeki şiirlerinin ana damarlarını oluşturur. Bilal ile tanışıp kısa sürede evlenmeleri, daha sonra Bilal'in işi gereği uzaklara gitmek zorunda kalması, şairin bu dönemindeki şiirlerini besleyen ve sanat hayatına yön veren önemli hadiselerdir.

3.2. Çıraklık Devri: (1967-1981)

Taranoğlu'nun, "Çıraklık Devri", ilk kitabının yayımlandığı 1967'den 1981 yılında neşrettiği "Huzur Çağı"na kadarki dönemi kapsar. Bu yıllardaki temaları, "İlk Adımlar ve Arayış" dönemindekilerden farklılık göstermez, ancak bunların detaylarına indiği görülür. Ondaki bu gelişme, bu detaylarda gizlidir. Aradıklarını bulmaya, bulduklarını en ince detaylarına kadar işlemeye başlar. Sanatını ve şiirlerini etkileyen unsurların başında kadın ve Anadolu gelir.

Aile, 1961 yılında Ankara'ya yerleşir. Şair, Ankara'daki ilk yıllarında bir taraftan sosyal işlerde boy gösterirken bir taraftan da yeni şiirler yazmakla meşgul olur. Bu şiirlerini çeşitli dergi ve gazetelere gönderir. Böylece, ferdi üslubunu oluşturmaya başlar. İlk şiirleri Hayat ve Yeni Dünya mecmualarında neşredilir. 1967'de yayımlanan "Merhaba Dostum" şairin edebiyat dünyasında tanınmasını sağlar. Şair, bu kitabının çıraklık dönemine ait olduğunu belirtir:

"Elbette yaşımınla, meşguliyetimle beraber geliştirdim, kültürümü artırdım. Herkesin bir çıraklık dönemi varsa elbette ben de herkes gibi çıraklık devresi geçirdim ama bunu kimsenin yanında geçirmedim, kendi kendime geçirdim. Kendi kendime çırak, kalfa, usta oldum. Kitaplarımın tahlilini ben yapamam, bunu okur yapısın. "Merhaba Dostum" ilk şiir kitabım. Bu kitap çıraklık dönemi ürünü olabilir, ama bakarsın o çıraklık

dönemi denilecek eserin içinde çok usta şiirler de vardır, bunu okuyan eleştiren tahlil yapabilir.”¹⁵

Uzun yıllar eşinin görevi gereği Anadolu’da yaşayan Güzide Taranoğlu, Anadolu’yu ve insanını yakından tanıma fırsatı bulur. Bu sebeple, şairin köye ve köylüye gerçekçi bakış açısıyla yaklaşır. Köylerin ve köylünün geri kalmışlığı, onu derinden etkiler. Zor şartlar altına hayatını sürdüren köy insanını kutsallaştırır. Köylünün, kaderine isyan etmeyip yaratana şükretmesini hayranlıkla izler.

Taranoğlu, mutluluk için maddi anlamda zenginliğin önemli olmadığına inanır. Ona göre, mutlu olanlar, mütevazı bir hayat süren, sevdiğini ihmal etmeyen, saygıda kusur işlemeyen, çevresine faydalı insanlardır. Şair, mutluluğun insanın içinde ve ruhunda olduğuna inanır. Şair, dahası şiirin insanı mutlu ettiğini, şiir yazarak içini boşalttığını belirtir. Bu açıdan, onun şiirlerinde karamsarlık görülmez. Daima güzellikleri ve mutlulukları şiirselleştirir.

Güzide Taranoğlu, kötü hadiseler karşısında sessiz kalmaz. İnsanların acılarını yüreğinde duyar. Kötü gidişe dur demek için çareler arar. Mutluluğun, barış içinde yaşamakla mümkün olduğunu savunur. Bu nedenle, savaş, ölüm, kin, öfke, kan, barut ve nefret gibi duygular şiirlerinde yer almaz. O, birbirine dost olmuş dünya milletlerini, kin yerine yürekleri sevgi, saygı ve mutluluk dolu insanları, aç ve açıkta kalmayan insanlardan oluşan bir dünyayı hayal eder.

Kadın duyarlılığını çok iyi işleyen Taranoğlu, bu devresinde Türk kadınına da yönelir. Zamanının entelektüel kişiliklerinden biri olduğundan, kadınlar için bir model olur. Kadınların çilelerini işlerken, sadece uzaktan gözlemlemekle yetinmez, bu problemlerin haline de çalışır. Meseleye hem bir şair, hem de bir kadın gözüyle bakar. Model bir Türk kadını ve bir ana olarak, kadınlara yol gösterir. Kadınları, zor şartlar altında, benliklerini ve ailelerini korumaları nedeniyle kutsallaştırır:

“Tanrısına imanlı, inançlı köy kadınıym ben

Benim ellerim ahır temizler süt sağlar

Tarlada kazma tutar

Kilim dokur saca ekmek atar

Kanaviçe işler hırka örür, sabanla çift sürer

Benim ellerim tanıya dua için açılır kınalı kınalı”

[Mutlu Acı, Ben Köy Kadınıym, s.11]

¹⁵ Bayram, (2011: Özel Mülakat)

Taranoğlu, bu yıllarda "Mehmet Emin kadar Anadolu'cu, Akif kadar İslamcı, Gökaltıp kadar Türkçü, Yahya Kemal kadar şanlı mazimizden hız ve ilham alır ve Ahmet Haşim kadar duygularını şiirine meczeder." (Ceylan, 2000:166) Tüm bu şairleri, sanki bir potada eritir. Konularıyla yerli ve milli olan şair, hem serbest hem de heceyle yazdığı şiirlerde başarısını sürdürür. Ancak şekil yönünden serbest şiirden vazgeçerek heceye döner. Hece vezniyle yazdığı şiirler, bestekârların vazgeçilmez kaynağı olur. Anadolu yaylalarında, tarlalarında, köy ve kasabalarında geniş halk kitlelerinin yüzyıllardır kullanmakta olduğu kelimeleri, ustaca bulup kullanmayı bilir.¹⁶ O, bir şarkı sözü yazarı değildir, gerçek manada güçlü bir şairdir. Şiirleri, o kadar ritmik ve ahenklidir ki, hemen hepsi bir güfte niteliği taşır. Bu şiirler, bestelenmeye çok uygundur. (Ceylan 2000:55) Taranoğlu'nun yüzden fazla şiiri tanınmış bestekârları tarafından bestelenir.¹⁷ İsmet Nedim tarafından bestelenen "Hani Beraber Gidecektik" adlı güfte, şairin bestelenen ilk şiiridir. Taranoğlu'nun bestelenen şiirlerinden 40'ı TRT repertuarına girer. Osman Babuşçu tarafından bestelenen "Kanımnda Kıvılcım", 1990 yılında TRT Şarkı Yarışması'nda birinci olur. Şairin ülkedeki şöhreti, şiirlerinin bestelenmesiyle daha da artar. Tanınmak, ünlü bir şair olmak gibi bir beklentisi olmadığından şiirlerinin bestelenmesi için herhangi bir çaba göstermez. Sırf bestelensin diye şiir yazmaya karşıdır. Bu çabayla yazmanın, şiiri öldüreceğine inanır. Bestekârların, bunu kendilerinin bulmasını ister:

"Eleştirmenler der ki, Güzide'nin şiirleri, notaya girmeden bile bestelenmiş gibi, musikiye çok yakın. Bir bestekâra 'Ben bir şiir yazdım, bunu besteler misin?' demedim. Çok seneler evvel, değerli bir bestekâr bana sitem etti. 'Şairler geliyorlar, bir şiir yazdım, tam sizin tarzınıza uyacak, bunu alın besteleyin deyince kafam atıyor. Okumayıp yırtıp atıyorum.' Bunu nakşettim zihnime, ben artık başka bir bestekâra verir miyim şiirlerimi? O kendisi alacak kitaplarımdan, benim tarzım bu, onlara beste yap diyemem, düşünemem dahi. Onlar kendileri beğensin."¹⁸

Şairin bestelenen birçok şiiri, dillerden hala düşmemektedir. "Bestelenen şiirlerinin ortak özelliği Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun misali sevdadır. Şair, sevdiğini her yerde arar ve aradığı her yerde onu yaşamak ister." (Okumuş, 2010:20) Taranoğlu, bu yıllarda şiirinin ve sanatının doruklarına doğru tırmanır. Tecrübelerinin ve yüreğindeki aşkın büyüklüğüyle daha da yukarıları, zirveleri zorlamaya başlar. (Ceylan, 2000:205)

¹⁶ Hüseyin Çelikean, Tanin Gazetesi, (7 Eylül 1975)

¹⁷ Arif Sami Toker, Ali Şenozan, Erol Sayan, Alâeddin Yavaşca, Erol Evgin, Muzaffer İlkar, Turgut Aksoy, Hasan Özçivi gibi ünlü bestekârlar Güzide Taranoğlu'nun şiirlerini bestelenir.

¹⁸ Bayram. (2011: Özel Mülakat)

Merhaba Dostum kitabından başlayarak, Güzide Taranoğlu'nun bu yıllarda bir şair olarak ustalığını arttırdığı görülür. Artık sadece eşine olan duygularını şiirselleştirmez, hayata yönelir. İçten gelen derin ve samimi hislerle, insanlara yön vermeye çalışır. Toplumsal problemleri işler, bunları çözmeye de çalışır. Felsefi yönü güçlü şiirler yazar. Anadolu'nun çeşitli kasabalarındaki ve Gülpınar dergisindeki faaliyetleri, onun imaj dünyasını zenginleştirir. Şiirleri, içtimai olduğu kadar, ferdidir de.

3.3. Olgunluk Devri: (1981-2005)

Taranoğlu, 1980'li yıllardan sonra, şiirini zirveye taşır. Kültür, düşünsellik ve şiirsellik bakımından kemale eren şairin bu dönemini, "*Olgunluk Devri*" olarak adlandırmak mümkündür. Bu dönem, ardında bıraktığı tüm dönemlerin özeti gibidir. Hayattan edindiği tüm kazanımların bir öze doğru ilerlediği görülür. Çıraklık döneminde Anadolu'yu ve Anadolu kadını tüm çıplaklığıyla işleyen şair, özellikle 90'lardan sonraki kitaplarında bu mevzulara pek değinmez. Artık, Anadolu onun şiirlerinin önemli imajlarından biri değildir. Tamamen, zaman ve insana yönelir. Çünkü, yaşının ilerlemesiyle ölümü yakından hisseder. Zaman ve ölümü bir arada düşünür. Ölüm karşısında, insanların çaresizliğine vurguda bulunarak yaşama sınıksız sarılmalarını, hayattan tat almalarını arzular.

Bazı edebiyatçılara göre şairin bu dönemi huzur çağıdır. Zaten kendi de aynı adlı eserinde bu adı kullanır. Şairin, bu yıllarda sanatının doruk noktasına ulaşır. Yaşı ilerledikçe, yılların verdiği birikimle olaylara, kişilere ve tabiata farklı bir gözle bakar. Hayata dair sınırları çözmeye başlar. Şiir dünyasında, ölüm ve Allah konuları önem kazanır. Tasavvufi felsefenin çeşitli boyutlarında dolaşır. Olgun insana ulaşma isteğini, dizelerine yansıtır. Yılların kazandırdığı tecrübesini konuşturarak kendi felsefesini ortaya koyar.

Mutlu bir hayat geçiren şair, hayatın gerçekleriyle barışıktır. Başka mekânlara sığınmaya ihtiyacı duymaz. Hayal dünyasında yaşamaz. Önemli olan yaşanan andır. İnsanların elinde olanla yetinmesi gerektiğini savunur:

Şaire göre, dünyada olup biten her şeyin bir sebebi vardır. Yağmurun yağmasını buluta, kuşların uçmasını kanatlarına, çiçeklerin açmasını bahara bağlar. Ancak, bu nedenlerin ilk kaynağını bulmakta zorlanır. Dünyanın gariplikleri karşısında hayrete düşer. Bazen akılla büyük sırrı çözmeye çalışır. Aklın dünyayı anlamak için yaratıldığına inanır. Ancak sorduğu sorulara cevap bulamaz. Büyük sırrı çözenin mümkün olmadığını bilir. Bu sırrın sahibi ona göre Allah'tır. Şair,

birçokları gibi Allah'ın varlığına bir delil aramaz. Ona sorgusuz, sualsiz büyük bir imanla bağlıdır.

Güzide Taranoğlu, bu döneminde de, toplumsal mevzulardan uzak duramaz. Ona göre şair, bilen, gören, bildiği ve gördüğü karşısında sessiz kalamayan kişidir. Şairin, etrafında olup biten karşısında söyleyecek sözleri olması gerektiğine inanır, çevresine kayıtsız kalmasına razı olmaz. İnsanların acılarına ve sevgilerine tercüman olmasını arzular.

Şair, olgunluk döneminde insan ve zaman kavramını sıklıkla bir arada kullanır. Bu süreçte, özellikle tema açısından belli bir birliktelik sağlar. "Zaman" ve "insan" temalı şiirlerinin sayısı, aşk şiirleri kadar olmasa da şairin sanatında olgunluğa erişmesini göstermeleri bakımından önemlidir. Zamanı, bu yıllardaki kitaplarında baş aktör olarak kullanır. Zaman kavramıyla ele aldığı ölüm mevzu da yine bu döneminin ana damarlarından. Şairin "zaman" temini işlediği şiirleri, felsefi üsluptaki en parlak ürünleri olarak görülür. Daha önceki dönemlerinde, zamanı yüzeysel işleyen şair, bu devresinde felsefi boyutuyla ele alır. Filozofça bir tutum sergiler.

Güzide Taranoğlu, bazı şiirlerinde zamanın durmasını arzular. Çünkü hep çocuk ve genç kalma isteğindedir. Daha doğrusu yaşlanmayı istemez. Şair, zamanın hızla akıp gittiğinin farkındadır. Bu onu ürpertir. O, mutluluklar şairidir. Hayatın her döneminde bunu ilke edinir. Hayata bağlanma ve hayattan tat alma, onda yaşama sevincinin ortaya çıkmasını sağlar. Bu nedenle ölümü kendine yakıştırmaz. Zamanın durmasını böylece mutlulukların sona ermemesini arzular.

"Hayaller gerçeklerle çarpışınca

Parçalanır düşler un ufak

Boyun büker bütün güzellikler

Uzaklar daha bir uzaklaşır

Umutlara el vermeyince zaman

(...)

Savrulur duman duman

Göz pınarlarında tuzlanır duygular

Ey zaman

Ey acımasız yıllar

Dursanız ne var? Dursanız ne var?"...

[Aşk Yıllara Yenilmez, Ey Zaman, s.102]

İlk dönem şiirlerinde yaşama sevinci, aşk, sevgi ve mutluluktan söz açan şair, olgunluk döneminde dört elle ölüm temine sarılır. Bu tarz şiirlerinde, mistik bir hava sezilir. Ölüme farklı pencereden bakan şairde, bu düşüncenin metafizik bir endişeye vardığı görülür. Ölüm, Taranoğlu'nun şiirlerinde, tabii bir son olarak telakki edilir. Ancak ölümün kaçınılmaz oluşu, şiirlerinde yaşama bağlılık noktasında ağırlık kazanır. Ölümün yaklaştığını sezdikçe, hayata daha da sarılır. Ölüm, ondaki yaşama sevincinin kaybolmasına neden olmaz.

1990'lı yıllarla birlikte, şairde bazı değişiklikler görülür. Sosyal değişimleri devam etse de artık kadınlara ve toplumsal mevzulara daha az değinir. Daha önce kullandığı temaları, bu yıllarda da devam ettirir. Zaman ve ölüm konularında, çok sayıda şiir yazar. Yine bu yıllarda, eşine duyduğu büyük aşkı dile getirdiği sayısız şiir de mevcuttur. Ancak, bunlarda ölüm ve zaman temalı şiirlerinin ne havasını ne de olgunluğu vardır. Bu dönemde Taranoğlu'nun sanatı gelgitlerle doludur. Bir tarafta yüzeysel aşk şiirleri, diğer tarafta derinlik içeren ölüm ve zaman temleri bulunur.

Çocuklarla ilgili şiirleri, olgunluk dönemindeki diğer şiirlerinden ayrılır. Bunlarda, felsefi derinlik bulunmaz. Üslup ve kuruluş itibarıyla, şairin en zayıf ürünleri olarak görülür. Bu tarz şiirlerinde, söyleyeceğini açıkça ortaya koyar. Çocukları karşına alıp adeta hayatı öğretmek için öğütlerde bulunur. Günlük hayatta nasıl olmaları gerektiğini şiirselleştirir. Bazı şiirlerinde sofranın kuralları, bazılarında ise temizlik üzerinde durur. Taranoğlu'nun kendi çocukluğunu ele aldığı şiirleri pek yoktur. Onun derdi, yarının sahibi olan çocukların topluma faydalı birer birey olarak yetiştirilmesidir.

Taranoğlu, hemen her döneminde, ölüm üzerinde kafa yorar. Doğrudan ya da dolaylı olarak bu konuya değinir. Şairin 2005'ten sonraki şiirlerinde bu temanın ağırlığı gözlerden kaçmaz. Eşinin ölümüyle, ölüm duygusunu yakından hisseder.

Şiirinin olgunluk dönemi ürünlerini içeren yapıtlarıyla Taranoğlu, şiirdeki sesini daha da yoğunlaştırır, lirazmin ağırlık taşıdığı şiirlere ulaşır. Bu dönemdeki eserlerinin ortak özelliği orijinal bir söyleyişe sahip olmasıdır. Şiirinin zirvesine çıkan şair, ölüm ve zaman temalarını felsefi boyutta işler.

4. Güzide Taranoğlu'nun Eserleri

Güzide Taranoğlu, ilk kitabı "*Merhaba Dostum*"dan bugüne, yirmi kitap çıkarır. Şair, 92 yaşında olmasına rağmen, yazdıkları biriktikçe kitap çıkarma isteğindedir. Çünkü eşi Bilal Bey, bunu eşine vasiyet etmiştir. Taranoğlu'nun şiir kitaplarına almadığı çeşitli dergilerde yayımlanan

şiiirleri de bulunur. Bunun yanı sıra, hiçbir yerde yayımlanmamış, kendi el yazısıyla kaleme almış olduğu şiiirleri de mevcuttur.

Güzide Taranoğlu'nun, Gülpınar dergisinin hemen her sayısında yazıları ya da şiiirleri vardır. Derginin altıncı sayısından son sayısına kadar devam eden "Selam" adlı köşeyi çıkarır. Şair, bu köşede, dilden edebiyata, müzikten turizme, eğitimden sağlığa, dinden felsefeye, Atatürk'ten Türklüğe, Mevlana'dan Yunus Emre'ye kadar çok çeşitli konuları işler. Bu yazılarda, onun kişiliğini ve derginin politikalarını görmek mümkündür. Şair, burada, yapmak istediklerini ve yaptıklarını dile getirir, gençlere bir öğretmen gibi seslenir. Taranoğlu'nun çıkardığı kitaplar şunlardır:

1. Merhaba Dostum¹⁹, Çaba Yayınları, Ankara 1967
2. Mutlu Acı, Çaba Yayınları²⁰, Ankara 1968
3. Toz Pembe, Çaba Yayınları²¹, Ankara 1969
4. İnsanlar Mutlu Yaşasın²², Başbakanlık Basımevi, Ankara 1972
5. Ve Mutluluk Çiçek Açır²³, Gülpınar Yayınları, Ankara 1975
6. Diyorum ki²⁴, Gülpınar Yayınları, Ankara 1977
7. Huzur Çağı²⁵, Gülpınar Yayınları, Ankara 1981
8. Umutlar Canda Çiçek²⁶, Gülpınar Yayınları, Ankara 1984

¹⁹ 1967'de neşredilen *Merhaba Dostum*, Güzide Taranoğlu'nun ilk şiiir kitabıdır. Eserde, genellikle hayat, sevgi, aşk, özlem ve ayrılık gibi temaları işler. Şiiirlerin bir bölümü, şairin ilk dönemine ait olması münasebetiyle derinlik taşımaz. Bunların duyguların kâğıda dökülmesi şeklinde olduğu görülür. Kitaptaki şiiirlerin birçoğu serbest ölçüyle yazılır. Fakat dörtlükten oluşanlar da az değildir. Şairin henüz, heceyi tam anlamıyla benimsemediği görülür. Kitap, şairin ileride yazacağı yetkin şiiirlerin ipuçlarını vermesi bakımından önemlidir.

²⁰ 1968'de yayımlanan "*Mutlu Acı*", şairin ikinci kitabıdır. Şair, bu kitaptaki şiiirlerinin çoğunda Türk kadınına işler. Kadını bir ana, eşine bağlı bir eş ve yuvayı kuran bir dişi kuş olarak şiiirselleştirir. Şairin, bu kitapta Türk köylüsüne de eğildiği görülür. "*Memar*" şiiirinde Türk köylüsünün çalışma hayatını gözler önüne serer. Bu tür şiiirlerde, duygu yerine fikrin ağırlığı görülür. Taranoğlu'nun bu kitabındaki şiiirler, "*Merhaba Dostum*"dakilere göre daha olgun ve derin anlamlı olduğu görülür.

²¹ "*Toz Pembe*", 1969 yılında, Çaba Yayınları tarafından neşredilir. Şiiirlerin büyük bölümünü, özellikle eşine dair yazdıkları teşkil eder. Bunlar, eşinin görev nedeniyle ondan ayrı olmak zorunda kaldığı dönemi kapsar. Taranoğlu, bu kitapta ölümlü de sıkça işler. Şair, ayrıca, doğaya da yönelerek toprağı ve ağacı işler. Şairin bu kitapta ele aldığı temalardan biri de gurbettir. Köylülere, gurbette benliklerini yitireceği uyarısında bulunarak köyünde kalmalarını öğütler.

²² *İnsanlar Mutlu Yaşasın*, 1972'de neşredilir. Eserin genelinde mutluluk temi olsa da köy, Türk kadını, ana, vatan, Atatürk, gençlik, gurbet, aşk, deniz, Karadeniz ve yaylaları işlenir. Şair, hemen her şeyi, şiiirinin malzemesi haline getirir.

²³ "*Ve Mutluluk Çiçek Açır*" 1975 yılında neşredilir. Kitapta aşk üzerine yazılan şiiirler çoğunluktadır. Bu şiiirlerde, hayatın aşkla güzelleşeceği işlenir. Şair, hemen hemen her şeyi şiiirinin malzemesi yapar.

²⁴ 1977'de yayımlanan "*Diyorum ki*", şairin hayat tecrübesinin, olgunluğunun ve erginliğinin eseridir. Güzel sözler ve öğütlerle dolu olan bu yapıt, edebiyatseverler tarafından ilgiyle karşılanır. Buradaki sözler adeta ana sözleridir. (Tuncalp, 1979:9) Eserde, çok sayıda özlü söz bulunur. Eser, şiiir kitabı değildir.

²⁵ 1981'de neşredilen *Huzur Çağı*, şairin yedinci kitabıdır. Taranoğlu, kadın ve çocuk temalı şiiirlere, bu eserinde de sıkça yer verir. Kitaptaki şiiirler, onun kültürel, düşünsel ve şiiirsel olarak kemale erdiğinin kanıtıdır. Bu dönem, onun ardında bıraktığı dönemlerin hepsinin özeti gibidir. Güzide Taranoğlu, kitaptaki şiiirlerin birçoğunu hece ölçüsüyle yazar. Fakat bazı şiiirlerinde serbest ölçüden vazgeçmez.

²⁶ 1984'te yayımlanan "*Umutlar Canda Çiçek*" şairin sekizinci kitabıdır. Eserin ana teması aşktır. Ancak, mutluluk, gelenek, iman, ahlak, tabiat ve sevgi gibi konuları da işler. Özellikle koşma tarzındaki şiiirlerinde duygu,

9. Aşk Yıllara Yenilmez²⁷, Gülpınar Yayınları, Ankara 1989
10. Can Parçamız Çocuklar²⁸, Gülpınar Yayınları, Ankara 1993
11. Selamlarım²⁹, Üçbilek Matbaası, Ankara 1996
12. Şiiristanda Hecelerin Dili³⁰, Gülpınar Yayınları, Ankara 1997
13. Bir Dalda Bin Çiçek³¹, Üçbilek Matbaası, Ankara 1997
14. Aşk Şiir = Hayat³², Gülpınar Yayınları, Ankara 2002
15. Sevgi Yağmur Aşk Güneş³³, Gülpınar Yayınları, Ankara 2003
16. Bu Kitap O'nun İçin³⁴, Aydın Matbaacılık, Ankara 2006
17. O'nu Andıkça Yaşıyorum³⁵, Gülpınar Yayınları, Ankara 2007
18. Duyguların Karmaşası³⁶, Aydın Matbaacılık, Ankara 2008
19. Duygu Harmanım³⁷, Aydın Matbaacılık, Ankara 2009
20. Akşamlar Yaklaştıkça³⁸, Aydın Matbaacılık, Ankara 2011

---

düşünce, işleyiş yönünden bir bütünlük, geleneksel halk şiirimize uygun bir söyleyiş dikkat çeker. (Yurdusev, 1986:20)

²⁷ "Aşk Yıllara Yenilmez", 1989 yılında neşredilir. Şiirlerinin büyük bölümünde zaman ve ölüm temalarını bir arada işler. Şair, bazı şiirlerinde, aşkı tasavvufî açıdan yorumlar. Bahar, iman, ana, baci, sevgi ve mutluluk kavramlarından bu kitapta da vazgeçemez. Ayrıca Ordu, İzmir ve Gülyalı'nın güzelliklerini dile getirdiği şiirlerde bulunur.

²⁸ "Can Parçamız Çocuklar" 1984'te yayımlanır. Çocuklara ithaf ettiği eserde bir ana hüviyetiyle çocuklara birçok öğütte bulunur. Onları yarınların sahibi, ülkenin geleceği olarak görür. Kitaptaki şiirler, olgunluk dönemine ait olsa da, bu dönemdeki diğer şiirler gibi felsefî bir derinlik taşımadığı görülmüştür. Şiirlerde, çocuklara sadece yol gösterme amacı güdülmüştür.

²⁹ "Selamlarım", 28 Ocak 1996 tarihinde neşredilir. Gülpınar'da "Selam" başlığı altında yer alan yazılar arasında yapılmış 75 parçalık bir seçmeler şeklindedir. Yazıların her biri farklı bir tema içerir. Sevgi, moda, gezi, turizm, çocuk, sağlık, irade, mantık, sosyal hayat, aile terbiyesi, kadın hakları, aşk, kader, yardımlaşma, dostluk ve basın-yayın gibi konular işlenir.

³⁰ "Şiiristanda Hecelerin Dili", 1997 yılında, Ankara'da Gülpınar Yayınları tarafından neşredilir. Eserin ana teması aşk, zaman ve ölümdür. Bunlardan başka insan, Yunus Emre, çocukluk ve bahar temaları da dikkati çeker.

³¹ "Bir Dalda Bin Çiçek", şairin on üçüncü kitabıdır. 1997'de neşredilen bu kitabı Bilal Taranoğlu, şairin doğum günü olması münasebetiyle yayımlar. Kitap, şairin bundan önceki on bir şiir kitabının bir araya getirilmiş halidir.

³² "Aşk Şiir = Hayat" 2002 yılında çıkarılır. Kitabın geneline aşk şiirleri damgasını vurur. Aşkla birlikte, zaman ve ölüm temalı şiirler de çok sayıdadır.

³³ "Sevgi Yağmur Aşk Güneş", 2003 yılında neşredilir. Bu kitap, diğerlerinden büyük bir farklılık arz etmez. Çünkü bu eserde de, eşine olan sevgisini ve aşkını dile getirdiği çok sayıda şiir bulunur. Aşk, sevgi ve mutluluk şiirlerinin yanı sıra zaman ve ölüm temalı olanlar da az değildir.

³⁴ "Bu Kitap O'nun İçin", 2006 yılında çıkarılır. Kitap, Bilal Taranoğlu'nun ölümünden sonra yayımlanan ilk kitaptır. Güzide Taranoğlu, eserin birinci sayfasında dostlarına seslenir. Kendini boş kovan gibi hissettiğini belirtir. Fakat dostlarının ve doktorunun tavsiyeleriyle tekrar yazmaya başladığını, şiir yazmanın en büyük ilaç olacağını söyler. Ruhundan boşalan, diline gelen, gönlünden geçen her şeyi bu kitapta şiirselleştirdiğini vurgular. (Taranoğlu, 2006:1)

³⁵ 2007'de neşredilen "O'nu Andıkça Yaşıyorum" şairin on yedinci kitabıdır. Eser, bir önceki kitabın devamı niteliğindedir. Şair, eşine duyduğu büyük aşkı bu kitaptaki şiirlerinde de dile getirir.

³⁶ "Duyguların Karmaşası", 2008 yılında neşredilir. Bu kitap, Bilal Bey'in vefatından sonraki üçüncü kitaptır. Şair, birçok şiirinde eşinin yasını tutmaya devam eder. Eşikle birlikte geçirdikleri güzel günlerin sona ermesinden dolayı hüznülmüştür.

³⁷ "Duygu Harmanım", şairin eşinin ölümünden sonra çıkardığı dördüncü kitaptır. İlk üç kitaptaki şiirlerin büyük bir bölümünde eşine olan özlemine ve acılarını şiirselleştirir. Ancak bu kitapta, bu tarz şiirleri az sayıdadır. Belirli bir konuya yoğunlaşmadan aşk, sevgi, insan, zaman, yaşam ve İstanbul gibi temaları da işler.

Sonuç

1922'de doğan Güzide Taranoğlu, Cumhuriyet döneminin önemli kadın şairleri arasındadır. Kültürü bir aileye mensup olan şair, ilk şiirlerini lise yıllarında yazmaya başlar. 1960'larda sonra, yazdığı şiirlerle adını duyurmaya başlayan Taranoğlu, sanat hayatının başlangıcında bireysel konuları işler; ancak onun yazma hevesi sadece bir duygunun tatmini şeklinde ortaya çıkmaz. Sanatının ilerleyen dönemlerinde toplumsal sorunlara da eğilir. 1980'li yıllardan itibaren ise, zaman, insan ve ölüm temalarında yoğunlaşır.

Güzide Taranoğlu, edebiyatımızda birçok değişimin yaşandığı bir döneme şahitlik eder. Dönemin tüm akımlarından az çok etkilenmiş olsa da, Hisarcılara yakın bir sanat anlayışındadır. Ancak, herhangi bir oluşuma katılmaz, edebiyat dünyasında polemikler içinde olmaz. Bu da belki onun edebiyat dünyasında popüler bir şair olmasını engeller. Şair, her ne kadar popüler bir şair olmasa da, belli bir çevre tarafından ilgi görür. Bilhassa Gülpınar dergisiyle, edebiyatın kıyıda köşede kalmış genç şair ve yazarlarına kucak açması, onu bu çevrelerce popüler yapar.

Güzide Taranoğlu, şiiri, kendi başına değeri olan, amacı kendi içinde bir yapı olarak kabul eder. Bu nedenle onun herhangi bir ideolojinin sözcülüğünü yapmasına, emrine girmesine karşı çıkar. Sanatın gayesinin sanat olduğuna vurguda bulunan şair, şiirin bütünüyle bireysel bir iş olmadığını da savunur. Şiirin konu bakımından toplumsal, tarihsel ve milli değerlere de değinmesi gerektiğine inanır. Ancak onun bu duruşu, şiiri estetik bir bütün olarak görmesini engellemez. Taranoğlu'nun şiirlerini kadınca bir duyuş tarzıyla yazar, bu nedenle hissi ve romantiktir. Birçok şiirinde topluma yön vermeye, gençlere yol göstermeye çalışsa da, şiirlerinin büyük bölümü bir iç dökme şeklindedir. Şüphesiz bunun odak noktası da eşi Bilal Bey'dir. Eşine olan aşkı, şiirlerinin merkezini oluşturur.

Toplumla iç içe yaşayan şair, memleket sorumluluğu içinde olan isimlerdendir. Vatanın geri kalmışlığı, insanların ezilmişlikleri ve mutsuzlukları karşısında kalemini bunları düzeltme yolunda oynatan bir kişi olarak karşımıza çıkar. O, Anadolu'yu ve Anadolu insanının yoksulluğunu yakından görmüştür, oradaki zor yaşam koşullarını iyi bildiğinden şiirlerinde bunları yansıtır. Anadolu gerçeğini bütün çıplaklığıyla şiirlerinde ortaya koyar. Faruk Nafiz'le başlayan bu çizginin, 1950 sonrasındaki güçlü isimlerindedir. Şiirlerini bu anlayış üzerine kuran Güzide Taranoğlu, kaynak itibarıyla kendisinden önceki Halk Edebiyatı'ndan ve Milli Edebiyat'tan yararlanır. Halkın hayatına yönelerek

³⁸ 2011'de neşredilen "Akşamlar Yaklaştıkça", şairin yirminci kitabıdır. Kitapta, ölümün yaklaştığını işlediği şiirlerin çokluğu dikkat çeker. Kitabın muhtelif sayfalarındaki Güzide-Bilal Taranoğlu çiftinin fotoğrafları mevcuttur. Bunlar, kitabın zenginleşmesini sağlayarak bir çeşit şiirli albüm havası verir.

bu büyük kitlenin duyuş ve yaşayış tarzından yola çıkar. Bu bakımdan, sade dili tercih eder. Hatta bir adım daha ileri giderek konuşma diline yaklaşır.

Güzide Taranoğlu, Türk edebiyatında şiirleri ve dergicilik faaliyetleriyle farklı bir sestir. Şiirleriyle tüm insanlara yol gösteren, onların dertlerini dile getiren bir şairdir. Gülpınar dergisiyle yaklaşık otuz sene, hiçbir kar amacı gütmeyen birçok genç şair ve yazarın edebiyat dünyasında tanınmasını sağlayan müstesna bir kişiliktir.

KAYNAKÇA

- BAYRAM, Sabit (2011). Güzide Taranoğlu ile Özel Mülakat, Ankara Temmuz 2011.
- BAYRAM, Sabit (2011). "Türk Edebiyatının Toprak Anası Güzide Gülpınar Taranoğlu", *Uluslararası Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu*. Ordu 28-30 Nisan 2011, s.671-682
- BELDE, (12 Aralık 2003)
- BEZİRCİ, Asım (1996). *İkinci Yeni Olayı*, İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- CEYLAN, Mustafa (2000). *Sultan Şaire Toprak Ana-Güzide Gülpınar Taranoğlu'nun Hayatı, Eserleri ve Şiirlerinin Tahlili*, Ankara: Gülpınar Yayınları.
- ÇALIŞKAN, Adem (2010). "Ana Çizgileriyle Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Teorik Bir Yaklaşım (1923-1960)", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 10, s.169-179
- ÇELİKCAN, Hüseyin. *Tanın Gazetesi*, (7 Eylül 1975)
- ÇETİŞLİ, Çetışli, (2006). *Metin Tahlillerine Giriş / 1 Şiir*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- DOĞAN, Mehmet Can (2001). "Sular Durulmadan:1980-2000", *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, S. 53/54/55, s.111-120
- EMİROĞLU, Öztürk (2003). *Türkiye'de Edebiyat Toplulukları*, Ankara: Akçağ Yayınları
- ENGİNÜŞ, İnci (2010). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- GEÇGEL, Geçgel (2000). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- <http://www.edebiyol.com/1980-sonrasi-turk-siiri.html>
- Hürriyet, (28 Ocak 1979)
- KAPLAN, Mehmet (2009). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- KARATAŞ, Turan (2002). *İkinci Yeni Türk Şiiri*, *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- KOLCU, Ali İhsan (2008). *Cumhuriyet Edebiyatı-1 / Şiir*, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- OKUMUŞ Salih, Sabit Bayram (2012). *Gülpınar Dergisinde Edebi Portreler*, Ordu: Serüven Kitap.
- OKUMUŞ Salih, Sabit Bayram. "Şekil, Muhteva ve Yazar Kadrosu Açısından Gülpınar Dergisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Bahar 2012, s.209-223
- OKUMUŞ Salih (2010). *Cumhuriyet Dönemi Ordulu Şairler Antolojisi*, Ordu: Serüven Kitap.
- ÖZCAN, Hidayet (2001). "1901-1935 Yılları Arasında Gelişen Türk Şiiri", *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, S. 53/54/55, s.64-70
- ÖZKIRIMLI, Atilla (2004). *Türk Edebiyat Tarihi*, Cilt no 2, İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- PARMAKSIZ, Mehmet Nuri (2008). "Sultan Şaire Toprak Ana Güzide Gülpınar Taranoğlu ile", *Edebiyat Otağı*, S. 30, s.22-29
- SAZYEK, Hakan. (2001). "Modernizm Bağlamında Garip Hareketine ve Şiirine Bir Bakış", *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, S. 53/54/55, s.74-86
- TARANOĞLU, Güzide (1989). *Aşk Yıllara Yenilmez*, Ankara: Gülpınar Yayınları.
- TARANOĞLU, Güzide (1997). *Bir Dalda Bin Çiçek*, Ankara: Üçbilek Matbaası.
- TARANOĞLU, Güzide (2006). *Bu Kitap Onun İçin*, Ankara: Gülpınar Yayınları.
- TARANOĞLU, Güzide (1968). *Mutlu Acı*, Ankara: Çaba Yayınları.

TARANOĞLU, Güzide (1976). "Selam", *Gülpınar*, S. 1, s.3-4

TUNCALP, Enver (1979). "Güzide Gülpınar Taranoğlu'nun Hayatı, Sanatı ve Eserleri",
Gülpınar, S.33, s.1-45

UZLU, Temel (1972). *Ordulu Ozanlar*, Ordu: İl Basımevi.

YURDUSEV, Yurdusev (1986). "Umutlar Canda Çiçek", *Gülpınar*, S. 125, s.20